

Kolari kommun

DELGENERALPLAN FÖR TORNE ÄLV- MUONIO ÄLV

Planförslag 15.2.2013
Sida 1 (7)

Sammandrag av planbeskrivningen

Planområde

Planområdet ligger i Kolari kommun i Fjällappland och omfattar strandområdet vid Torne älv-Muonio älv i Kolari kommuns område. Planeringsområdet innefattar bl.a. Kolari kyrkby, Kolarinsaari och det före detta industriområdet i Äkäsjokisuu. Längden på planeringsområdet är cirka 75 km. I området ingår totalt cirka 100 km strandlinje. Av denna består cirka 22 km av stränderna på Kolarinsaari. Planeringsområdets areal är totalt cirka 90 km². Fokusområdena består av området för det före detta kalkstensbrottet och cementfabriken i Kalkkikangas, Kolarinsaari, Lappea och den utvecklingszon på landsbygden som har angetts i landskapsplanen och som sträcker sig från Lappea till Väylänpää.

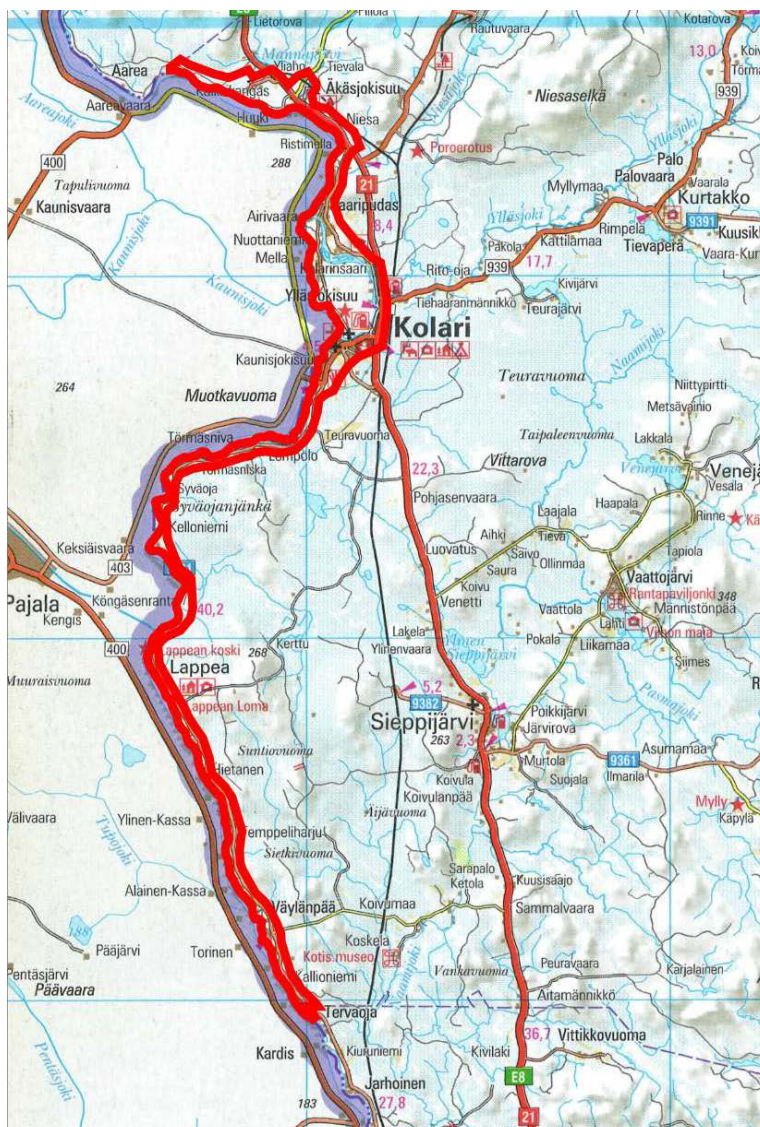

Bild: Planområdet

Utgångspunkter

Utarbetandet av delgeneralplanen utgår från behovet av att planera stränderna. Med undantag av detaljplanen för kyrkbyn och de stranddetaljplaner som finns för området är Torne älvs och Muonio älvs stränder oplanerade.

Den grundläggande utgångspunkten för markanvändningslösningen i delgeneralplanen för Torne älv-Muonio älv är att avgöra planläggningsprinciperna för stränderna kring älvdalen och närområdena i anknötning till dessa. Antalet nya fritidshus bygger på en granskning av moderfastigheterna, med hjälp av vilken man kan säkerställa att markägarna behandlas jämlit beträffande antalet bygglov. I planeringsarbetet framhävs markanvändningen i strandområdena, värnandet om kulturmiljöerna, eventuella expansionsriktningar för Kolari kyrkby, anhängiga nya gruvprojekt och de transportförbindelser som dessa förutsätter, älvarnas ställning som Natura 2000-område samt planeringsområdets läge på gränsen mellan Finland och Sverige.

I planeringen beaktar man behoven hos invånarna, företagen och företagarna i älvdalen och slår vakt om natur- och kulturmiljöer av nationellt, landskapsmässigt och lokalt värde. Älvdalen granskas som en helhet, och de konsekvenser som utsträcker sig till den svenska sidan bedöms. Det centrala utgångsmaterialet består av de utredningar som producerades inom gränssamarbetsprojektet Meän Väylä-Älvlandet år 2006, bl.a. landskaps- och naturutredningar som omfattar älvdalen på båda sidorna om gränsen.

Dimensioneringen av bygggrätten på strandområdet i delgeneralplanen bygger på den s.k. omvandlade strandlinjen. Den omvandlade strandlinjen har beräknats utifrån längden på kartstrandlinjen, strandlinjens form eller avståndet till den motsatta stranden. Vid omvandlingen har den kartsnitt som åskådliggör omvandlingen i landskapsplanen använts. Den tillåtna bygggrätten är 8 byggplatser/omvandlad strandkilometer.

Mål

Det allmänna målet med planen är att anvisa markanvändningen i strandområdena kring Torne älv-Muonio älv och samtidigt trygga bevarandet av natur- och kulturvärdena i området. Samtidigt stöds bevarandet av de särpräglade by- och kulturmiljöerna som har anpassat sig till naturförhållandena. Målet är att skapa förutsättningar för att öka den permanenta bosättningen och göra näringsverksamheten, fisket och den övriga turistverksamheten framgångsrik. Dessutom beaktas målen för lantbruket, skogsvården och renskötseln. Målet är att utarbeta en delgeneralplan med rättsverkningar som styr detaljplaneringen och fungerar som grund för bygglovspraxisen i strandområdena. Med delgeneralplanen skapas markanvändningsrelaterade förutsättningar för att verkställa en högklassig utveckling av markanvändningen i strandområdena och den bebyggda miljön och en framgångsrik turistverksamhet kring Torne älv-Muonio älv.

Beträffande boendet förbereds en reservering av tillräckligt många nya bostadsområden främst i omgivningen kring tätorten Kolari med tanke på den gruvverksamhet som eventuellt inleds. Beträffande den gruvverksamhet som eventuellt inleds har en grundläggande utredning utarbetats om bostadsbehovet i Kolari. I utredningen ingår bl.a. en uppskattning av befolkningsutvecklingen och den nuvarande bostadssituationen.

Målet med planarbetet är att öka antalet fast bosatta invånare genom att erbjuda olika bostadsformer i strandområdena och trygga befolkningsunderlaget i byarna. Ett av huvudmålen för utarbetandet av en delgeneralplan med rättsverkningar är att skapa klarhet i fritidsbosättningen och göra en rättvis indelning som bygger på en utredning av moderfastigheterna i strandzonen.

Delgeneralplanens innehåll

Delgeneralplanen koncentrerar och kompletterar den nuvarande samhällsstrukturen i området. Med hjälp av planen anvisas fokusområden för permanent boende och fritidsboende. Genom att boendet koncentreras till fokusområdena skapas ett boende med byakarakter och möjligheter att ordna bl.a. vattenförsörjningen i området på ett centraliserat sätt. Långsiktiga områdesreserveringar för boende (områdena AO-res och A-res) har anvisats i närheten av centraltätorten Kolari med tanke på realiseringen av ett eventuellt gruvprojekt. Avsikten är att områdena ska detaljplaneras. Arbetsplats- och serviceområden har anvisats på platser som är strategiska för samhällsstrukturen, närmast i centrum av Kolari.

Nya industri- och lagerområden (T) samt lastningsområden har anvisats på den östra sidan av Kolari centrum, i Ylläsjokisuu och på den norra sidan av Mannajoki. Placeringen av dessa T-områden i området har anvisats med tanke på genomförandet av eventuella gruvprojekt.

Strandområdena i hela området för delgeneralplanen (stränderna kring Torne älv-Muonio älv, stränderna på Kolarinsaari och stränderna längs Äkäsjoki) har anvisats som ett cirka 150 meter brett jord- och skogsbruksdominerat område med miljövärden (MY). Strandzonerna kring de övriga älvdalarna har angetts som ett MY-område, vars bredd beror på älvarnas bredd. De gällande stranddetaljplanerna (Kalkkikangas och Kelloniemi) utgör ett undantag till anvisningen av strandområdet.

För spår- och vägtrafiken har nya trafikförbindelser anvisats till Sverige. Båda förbindelserna har planerats med tanke på eventuella nya gruvprojekt.

Delgeneralplanens konsekvenser

Enligt markanvändnings- och bygglagen ska planen basera sig på tillräckliga undersökningar och utredningar. När planen utarbetas ska miljökonsekvenserna, inklusive de samhällsekonomiska, sociala, kulturella och övriga konsekvenserna, av planen och av de undersökta alternativen utredas i nödvändig omfattning. Delgeneralplanen för Torne älv-Muonio älv är en plan för markanvändningen som trots den stora arealen i rätt stor utsträckning bygger på den befintliga samhällsstrukturen. För en del av områdena finns gällande delgeneralplaner eller detaljplaner och för en del av stränderna i älvdalarna finns gällande stranddetaljplaner.

Konsekvenser för människornas levnadsförhållanden och livsmiljö

Den markanvändningslösning som har anvisats i delgeneralplanen tryggar idkandet av traditionell näringsverksamhet i området. Älvdalen är i stor utsträckning ett jord- och skogsbruksdominerat område, och syftet med planlösningen är inte att minska idkandet av jord- och skogsbruk i de områden där det är invånarnas födkrok. Turistföretagens och turistföretagarnas verksamhet har tryggats genom att reservera redan befintliga områden som områden för turistanläggningar för denna verksamhet.

På delgeneralplanen finns det fem befintliga industriområden och två helt nya. Av de befintliga områdena i planen är kalkfabrikens område det enda existerande industriområdet av betydelse. En av de mest betydande faktorerna beträffande industriverksamheten som har beaktats vid bedömningen av konsekvenserna är möjligheten att ny gruvverksamhet inleds i Kolariområdet och i Pajalaregionen på den svenska sidan. I delgeneralplanen har man inte beaktat direkta områdesreserveringar för att inleda gruvverksamhet, men i den trafikrelaterade granskningen har de trafiklösningar som gruvverksamheten förutsätter preliminärt beaktats. Riksvägen och den nuvarande banförbindelsen korsar varandra i den östra delen av kalkgruvan i Kolari. Banförbindelsen fortsätter till gruvområdet, och i planlösningen har man

föreslagit att det härigenom skulle vara möjligt att fortsätta förbindelsen över Muonio älv till den svenska sidan.

Den markanvändningslösning som har anvisats i planen ökar inte i sig antalet arbetsplatser i området, men den tryggar verksamhetsmöjligheterna för den näringsstruktur som redan existerar. Att ny gruvverksamhet inleds skulle för sin del i betydande omfattning öka sysselsättningen och antalet nya arbetsplatser.

Det finns en betydande mängd strandbebyggelse i planen. I området längs älven finns i nuläget 195 fritidshus. Den granskning av moderfastigheterna som utfördes i samband med planläggningen visar att det vore möjligt att placera 185 nya byggplatser i planområdet. Vid placeringen av dessa har man försökt beakta naturförhållandena och i synnerhet särdragen i älvdalens miljö. Ingen kartläggning av översvämningsrisken för Torne älv-Muonio älv har genomförts i planområdet. Syftet med det översvämningsprojekt som pågår i området kring Torne älv är att utreda de områden kring Torne älv där det finns risk för översvämmning samt tillvägagångssätten om en översvämmning inträffar. Projektet är ett samarbetsprojekt mellan Finland och Sverige.

Konsekvenser för växt- och djurarterna, naturens mångfald och naturtillgångarna

Älvdalen och älvfåran vid Torne älv-Muonio älv, som ingår i Finlands nationella Natura 2000-nätverk, representerar den naturmiljö som har den största betydelsen för planen som helhet. Denna naturmiljö styr även markanvändningslösningarna, så att man i dessa har beaktat älvfårans natur och kulturvärdenas betydelse vid genomförandet av markanvändningslösningarna. En stor del av de strandområden i älvfåran som ska förbli obebyggda har i planen märkts ut som jord- och skogsbruksområden med miljövärden. I strandzonen ska det dessutom finnas fria områden, så att man fritt kan nå älvstranden.

Konsekvenser för Natura-områdena

Natura 2000-området Torne älv-Muonio älv (FI130 1912)

Planområdet ligger i sin helhet i det Natura 2000-område som älvområdet Torne älv-Muonio älv utgör.

De naturtyper som utgör skyddsgrunden för det Natura 2000-område som älvområdet Torne älv-Muonio älv utgör är:

Fennoskandiska naturliga större vattendrag	100 %
--	-------

Området har skyddats som ett SCI-område i enlighet med habitatdirektivet. Områdets totala areal är 32 000 ha. Den huvudsakliga realiseringsmetoden är ett gränsälvavtal mellan Sverige och Finland. Till de delar som gränsälvavtalet inte innehåller särskilda bestämmelser följs stadgandena i vattenlagen. Beträffande biflöden till Torne älv och Muonio älv omfattar realiseringsmetoden även forsskyddslagen.

Utvärdering av nödvändigheten av en Natura-bedömning

Det görs alltid en behovsprövning av en Naturabedömning när ett projekt finns i ett Natura-område eller om ett projekt kan ha konsekvenser för skyddsgrunder av ett närliggande Natura-område. Vid behovsprövningen bedöms huruvida man måste göra en Natura-bedömning av projektet i enlighet med 65 § naturvårdslagen. Efter framläggandet under förslagsfasen har en utvärdering av nödvändigheten av en Naturabedömning gjorts för planområdet.

De mekanismer som skulle kunna påverka naturtypen vid de naturliga större vattendragen i Fennoskandien består närmast av eventuella belastningseffekter till följd av nybyggandet och vidare av förändringar i älvarnas vattenkvalitet. Vid bedömningen har man behandlat

kapaciteten hos avloppsreningsverken i planområdet, verksamhetsområdet och verksamheten samt den fastighetsspecifika hanteringen av avloppsvatten.

Enligt de preliminära bedömningarna har man inte i delgeneralplanen anvisat sådana områdesreserveringar och funktioner som kunde försämra den naturtyp eller de arter som utgör skyddsgrunden för Natura-området Torne älv-Muonio älv. Med försämring avses här närmast att vattnets kvalitet eller älvens vattenföring förändras i negativ riktning. Inget byggande hänför sig till själva älvområdet. Fritidshusens avloppsvatten leds antingen till det kommunala avloppsnätet eller behandlas i små, fastighetsspecifika reningsverk som övervakas av den lokala myndigheten. För att trygga kvaliteten på grundvattenreserverna och vattnet i vattendragen har man i planlösningen föreslagit bestämmelser gällande systemen för hantering och ledning av avloppsvatten.

Av den befintliga informationen att döma kommer delgeneralplanen troligtvis varken ensam eller i kombination med övriga projekt att betydligt försvaga den naturtyp eller de arter som utgör skyddsgrunden för Natura-området Torne älv-Muonio älv och projektet förutsätter inte att en Natura-bedömning genomförs.

Konsekvenser för region- och samhällsstrukturen, samhälls- och energiekonomin samt trafiken

Planlösningen kompletterar i stor utsträckning den nuvarande samhällsstrukturen både i närheten av Kolari kommuns centrum och i de övriga redan bebyggda områdena i älvdalen. Byggandet av fritidsbostäder förtätar ställvis den bebyggda delen av strandzonen. Markanvändningslösningen har således inga betydande konsekvenser för samhälls- och energiekonomin.

De nya trafikförbindelser som i planen har anvisats över gränsen till den svenska sidan har betydande konsekvenser om de planerade gruvprojekten inleds. Som en följd av gruvverksamheten ökar behoven av trafiktransporter redan i det inledande skedet av projektet. Gruvverksamheten har även en indirekt sysselsättande effekt på hela regionen, vilket i sin tur påverkar behovet av att bygga nya bostäder och ny infrastruktur samt öka och utveckla servicen.

Konsekvenser för tätorts- och byabilden, landskapet, kulturarvet och den bebyggda miljön

Byggandet av fritidshus i strandzonen är den aspekt av planlösningen som har den största betydelsen beträffande det nya byggnadsbeståndet. I övrigt ligger de områden som har anvisats för bebyggelse till största delen i omedelbar anslutning till den befintliga samhällsstrukturen. Det mest dominerande karaktärsdraget i landskapsbilden i älvdalen och samtidigt hela planområdet är naturlandskapet. Detta framhävs i synnerhet i älvdalsområdet på den svenska sidan, eftersom den allmänna strandskyddszonen på den svenska sidan omfattar ett område på 100 m från strandlinjen. Den västra stranden av Torne älv-Muonio älv är således så gott som helt obebyggd i jämförelse med den östra stranden på den finska sidan. Trots det förblir åtminstone en skälig andel av strandzonen fri i planen.

Platser av historisk och symbolisk vikt och landskapsmässiga knutpunkter bevaras i landskapsbilden och den bebyggda miljön, eftersom dimensioneringen av det byggande som har anvisats i planen inte utgör ett hot mot den nuvarande bebyggda miljön. Centrum av Kolari kommun är det enda mer omfattande bebyggda området i planområdet, och i dess omedelbara närhet har kompletterande byggande som lämpar sig för tätortsmiljön anvisats beträffande boende, service och arbetsplatsbyggande. En stor del av den övriga bebyggda miljön i området representerar den bandliknande bystruktur som är typisk för älvdalen kring Torne älv-Muonio älv och där de mellanliggande områdena består av odlade åkrar och skogsbälten.

Bedömning av de gränsöverskridande konsekvenserna

De konsekvenser av delgeneralplanen för Torne älv-Muonio älv som utsträcker sig till den svenska sidan består närmast av konsekvenser för naturen och landskapet i älvdalen till följd av nybyggandet på den finska sidan. Nybyggandets effekt på landskapet framhävs av att den västra stranden av Torne älv-Muonio älv är så gott som helt obebyggd i jämförelse med den östra stranden på den finska sidan.

Eventuella nya transportförbindelser till Tapuli och Sahavaara gruvområden från norr via Huukki-Äkäsjokisuu eller den nuvarande bron skapar konsekvenser för trafiken. Beträffande konsekvenserna för trafiken har de nya trafikförbindelserna över gränsen till den svenska sidan betydande konsekvenser om de planerade gruvprojekten inleds. Som en följd av gruvverksamheten ökar behoven av trafiktransporter redan i det inledande skedet av projektet. Gruvverksamheten har även en indirekt sysselsättande effekt på hela regionen, vilket i sin tur påverkar behovet av att bygga nya bostäder och ny infrastruktur samt öka och utveckla servicen.

I delgeneralplanen har man inte beaktat direkta områdesreserveringar för att inleda gruvverksamhet, men i den trafikrelaterade granskningen har de trafiklösningar som gruvverksamheten förutsätter beaktats preliminärt. Riksvägen och den nuvarande banförbindelsen korsar varandra i den östra delen av kalkgruvan i Kolari. Banförbindelsen fortsätter till gruvområdet, och i planlösningen har man föreslagit att det härigenom skulle vara möjligt att fortsätta förbindelsen över Muonio älv till den svenska sidan. Om projektet för gruvverksamheten framskrider kommer det att ha en betydande inverkan på antalet järnvägstransporter och landsvägstransporter och därigenom på den allmänna ökningen av trafikmängden i Kolariområdet.

Planförslag

Planförslaget har varit framlagt under tiden 1.8–31.8.2011. Inom den utsatta tiden inlämnades totalt 75 anmärkningar om planförslaget. Planläggaren har kommit med genmälen till anmärkningarna. Genmälena till utlåtandena och åsikterna finns som bilaga till planbeskrivningen.

Med anledning av anmärkningarna har en del mindre ändringar gjorts i planmaterialet beträffande antalet byggplatser i stranden och deras placering. Efter framläggandet av planförslaget hölls ett arbetsmöte den 28 september 2011, under vilket innehållet i myndigheternas utlåtanden och de ändringar som måste göras i planen gick igenom.

Till följd av myndigheternas utlåtanden har bl.a. följande kompletteringar och korrigeringar gjorts i planmaterialet: Bedömningen av konsekvenserna för Natura har kompletterats i synnerhet beträffande konsekvenserna av avloppsvattnet, planbestämmelserna har kompletterats med uppgifter om bygginskränkningarna, beteckningen för RM-området har kompletterats med den maximala byggrätten och beteckningarna som anvisar byggande i strandområdet och byggande på s.k. torrmark har specificerats i planbeteckningarna. Dessutom har andra revideringar som föreslagits i anmärkningarna och utlåtandena gjorts i planmaterialet.

På grund av ändringarna lades planförslaget fram på nytt som planförslag II.

PLANFÖRSLAG II

På grund av ändringarna lades planförslaget II som blivit färdigt 13.2.2012 fram på nytt under tiden 20.6.–19.7.2012. Under framläggandet har intressenter haft möjlighet att framföra sina

Planförslag 13.2.2012

7

åsikter om planen i form av anmärkningar. Man fick 52 anmärkningar om planen. Planläggaren har kommit med gemälen till anmärkningarna.

Utlåtanden om planförslaget begärdes av vederbörande myndigheter. Av planförslag II erhöles utlåtanden av NTM-centralen i Lappland, Museiverket, Lapplands förbund, tekniska nämnden i Kolari kommun, Lapplands räddningsverk, Tullen (Norra tulldistriktet), byggnadsnämnden i Kolari kommun, Lapplands gränsbevakningssektion, tekniska nämnden i Pello kommun samt från Sverige av Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Norrbottens län och miljönämnden i Pajala kommun.

Med anledning av anmärkningarna har en del mindre ändringar gjorts i planen som berör närmast privat intresse. Följande ändringar har gjorts: man har anvisat befintliga byggplatser som inte tidigare var betecknat (5 styck), ändringar till användningsändamål (5 styck), mindre utvidgningar av byggplatser enligt fastighetsgränser (2 styck), flyttningar av byggplatser (7 styck).

Till följd av myndigheternas utlåtanden har följande korrigeringar gjorts i planen:

- i planbestämmelser har anvisats att det på MY-område gäller en bygginstränkning
- bestämmelsen för M-område har preciserats
- bestämmelsen för S-1-område har preciserats
- byggd kulturmiljö av riksintresse, den gamla kyrkan och stapeln i Kolari har avgränsats i plankartan. Bestämmelsen kh-1 som hör till avgränsningen har kompletterats.
- man har kompletterat bestämmelsen för delområde pm-1 som har lokal betydelse
- man har bestämt den maximala byggrätten 50 k-m² för LV-områden.
- bestämmelsen för översvämningar har ändrats enligt följande: Alla konstruktioner som är känsliga för fukt ska placeras 0,5 meter ovanför översvämningens gräns (maximal vattennivå/100 år).
- man har granskat siffror som gäller antalet byggplatser i planebeskrivningen
- man har anvisat en gång- och cykelväg från Kolari centrum till Saarenputaa
- i vägbeteckningar har beteckning st ersatts med beteckning yt
- man har preciserat bestämmelser för beteckningar AP, AO, AO-1, RA, RA-1, AM och AM-1
- symbolbeteckningar för byggplatser har gjorts klarare. Beteckning för den öde byggnaden har tagits bort.

På grund av ändringarna har man beslutit att lägga planförslaget fram på nytt som planförslag III.

PLANFÖRSLAG III

På grund av ändringarna kommer planförslaget III som blivit färdigt 15.2.2013 att läggas fram på nytt. Under framläggandet har intressenterna möjlighet att framföra sina åsikter om planen i form av anmärkningar. Av myndigheterna begärs utlåtanden om planen.

Pöyry Finland Oy